

احکام معاوضه طلا با طلا

احکام معاوضه طلا با طلا

ربا در معاوضه طلا و نقره

س ۱۰۴. منظور از ربای معاوضی چیست؟

ج. ربای معاوضی عبارت است از معاوضه یا فروش کالای پیمانانه ای یا وزنی به کالای هم جنس دیگر با گرفتن زیادتی، اعم از این که زیادتی عینی باشد یا حکمی (۱)، به ربای معاوضی ربای معاملی یا ربا در معامله و معاوضه نیز گفته می شود.

تبصره: ربای معاملی (معاوضی)، اختصاص به بیع (خرید و فروش) ندارد و شامل هر گونه معامله و معاوضه از قبیل صلح، هبه، معاوضه و مانند آن نیز می شود.

س ۱۰۵. آیا در خرید و فروش طلا و نقره ربا محقق می شود؟

ج. اگر طلا را به طلا، یا نقره را به نقره بفروشد، (سکه باشد یا زیور آلات) در صورتی که وزن یکی از آنها زیادتز از دیگری باشد معامله حرام و باطل است. ولی اگر طلا را به نقره، یا نقره را به طلا بفروشد، معامله صحیح است، و لازم نیست وزن آنها مساوی باشد.

س ۱۰۶. آیا انواع مختلف طلا از قبیل طلای سفید، طلای زرد، طلای ۱۸ عیار و ۲۴ عیار، یک جنس محسوب شده و ربای معاوضی در آن ها محقق می شود؟

ج. اگر منظور از طلای سفید همان پلاتین است (چیزی غیر از طلای زرد) پس جنس آن با طلا متفاوت است. ولی اگر منظور همان طلای زرد است که آن را سفید کرده اند، یک جنس است ؛ و همچنین طلای ۱۸ عیار با طلای ۲۴ عیار یک جنس محسوب می شوند، و ربای معاوضی در آنها محقق می شود.

س ۱۰۷. در مبادله طلا با طلا در صورتی که وزن آنها متفاوت باشد، آیا با ضمیمه کردن یک جنس دیگر به طلایی که وزن کم می باشد معامله را از ربوی بودن خارج می کند؟

ج. در فرض مذکور، اگر چیزی ضمیمه می شود تا طلای اضافی در مقابل آن قرار بگیرد، و غرض،

فرار از ربا نباشد، اشکال ندارد، و معامله ربوی نخواهد بود.

تبصره: معامله ۵ گرم طلا با ۴ گرم طلا به خاطر زیاده، ربا بوده و حرام است؛ ولی اگر ۵ گرم طلا در مقابل ۴ گرم طلا و مقداری پول معاوضه شود صحیح است. چون یک گرم طلای اضافی در مقابل پول قرار می‌گیرد.

س ۱۰۸. آیا تمامی شرایطی که برای صحت معاملات طلا شرط شده است، در مورد معاملات نقره هم جاری است؟

ج. طلا و نقره نسبت به شرایط لازم برای صحت معامله و ربوی بودن یا نبودن، یکسان بوده و هیچ تفاوتی با همدیگر ندارند. (۲)

معاوضه طلای دست دوم با طلای نو

س ۱۰۹. آیا خرید و فروش طلا به صورتی که امروزه در بازار رایج است، از نظر شرعی صحیح است؟ (یعنی مشتری طلای دست دوم را داده و در مقابل طلای نو می‌خرد.)

ج. اگر طلای دست دوم را به قیمت معینی به او بفروشید، و بعد طلای نو را به قیمت معین بخرید، اشکال ندارد.

تبصره: اگر معامله جداگانه ای برای طلای دست دوم و معامله دیگری برای طلای نو صورت می‌گیرد، صحیح است. ولی اگر طلای دست دوم در مقابل طلای نو معاوضه بشود، گرفتن طلا یا پول اضافی جایز نیست. مثلاً معاوضه ۵ گرم طلای کهنه در مقابل ۴ گرم طلای نو صحیح نیست، و همچنین معامله ۵ گرم طلای کهنه و پرداخت مقداری پول در مقابل ۵ گرم طلای نو جایز نیست و ربا می‌شود.

س ۱۱۰. اگر طلا فروش قیمت طلای کهنه مشتری را حساب نموده و طلای انتخاب شده از سوی مشتری را هم حساب نموده، و بگوید من این طلای شما را برمی‌دارم، و علاوه بر آن شما باید ۱۰۰ هزار تومان دیگر به من بدهید؛ آیا چنین معامله برای مشتری صحیح است؟

ج. اگر مشتری متوجه است که، فروشنده قیمت طلای نو و کهنه را محاسبه نموده و تفاوت قیمت دو معامله را ذکر می‌کند صحیح است، اگر چه از جزئیات معامله اطلاع نداشته، و به سخن فروشنده اعتماد می‌کند. (۳)

س ۱۱۱. اگر سازنده جواهرآلات، ۱۰۰ گرم طلای آماده و ساخته شده را به طلافروش بدهد، و همان میزان طلای شکسته و دست دوم گرفته، و مقداری پول هم به عنوان اجرت ساخت بگیرد، آیا این کار از نظر شرعی صحیح است؟

ج. اگر معامله بین ۱۰۰ گرم طلا در مقابل ۱۰۰ گرم طلا بوده و اجرتی هم در مقابل ساخت آن قرار

داده شود، مانع ندارد.

تبصره: معامله طلا با طلا در صورتی جایز است که هم وزن باشند در فرض مذکور می توان:

۱. طلای شکسته و طلای نو را بر اساس قیمت خودشان معامله کرد تا اشکالی نداشته باشد.
۲. طلا را به هم وزن خودش معاوضه نموده و معامله دیگری بین اجرت و دستمزد آن قرار دهند.

س ۱۱۲. اگر زرگر ۱۰۰ گرم طلای کهنه ی خود را به سازنده ی طلا تحویل دهد تا ۱۰۰ گرم طلای نو از او تحویل بگیرد، و هنگام معامله با سازنده ی طلا، شرط کند که به جای اجرت ساخت، هم معادل با مقدار اجرت آن، طلای کهنه (مثلاً ۱۰ گرم) تحویل دهد، آیا این کار صحیح است؟ و اگر طلا گران شود باید اجرت ساخت را بر اساس قیمت قبلی طلا محاسبه نماییم، و یا قیمت فعلی؟

ج ۱: اگر اجرت ساخت را معین کنند، اشکال ندارد.

ج ۲: اجرت ساخت را باید هنگام قرارداد معین کنند، و طبق شرط، معادل همان اجرت تعیین شده، طلا بگیرد.

س ۱۱۳. آیا می توان ده مثقال طلای خالص دست دوم را با ده مثقال طلای غیر خالص (مثلاً طلای تزئین شده به نگین) معاوضه کرد؟

ج. طلای خالص در صورتی که سنگین تر از طلای غیر خالص باشد، معاوضه صحیح است.

تبصره: در معاوضه طلا با طلا باید هم وزن باشند، ولی اگر یکی از طلاها سنگین تر باشد، باید در مقابل آن مقداری پول یا چیز دیگر (مثل نگین) قرار گیرد.

س ۱۱۴. اگر مشتری ۳۰ گرم طلای کهنه به زرگر بفروشد تا بعد از ۹ ماه ۳۰ گرم طلای نو از او تحویل بگیرد، آیا این معامله شرعاً صحیح است؟

ج. معامله طلا در برابر طلا، به صورت نسبه، جایز نیست.

خرید و فروش طلای دست دوم

س ۱۱۵. در برخی مواقع طلای خریداری شده از مشتری در حدّ نو می باشد، و با پرداخت و آبکاری روی آن، با طلای نو برابری می کند، آیا می توان آن را به جای طلای نو فروخت؟ آیا اطلاع دادن به مشتری لازم است؟

ج. اگر مشتری طلا را به شرط نو بودن می خرد، و یا این که معامله مبتنی بر نو بودن طلا واقع شده، فروش طلای خریداری شده به جای طلای نو جایز نیست. ولیکن در صورت فروش، معامله صحیح است، و در صورت جهل مشتری به دست دوم بودن طلا هنگام معامله، مشتری حق فسخ

معامله را دارد.

س ۱۱۶. اگر شخصی طلای قدیمی و عتیقه‌ی با ارزش را برای فروش عرضه کند، و خریدار (صاحب مغازه) بدون این که به فروشنده طلا (مشتری) اطلاع دهد، آن را به قیمت طلای معمولی بخرد؟ این معامله از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

ج. در معامله فریب دادن طرف مقابل جایز نیست. و در فرض سؤال فروشنده‌ی طلا می‌تواند با استفاده از خیار غبن، معامله را فسخ نماید.

معاوضه سکه با سکه

س ۱۱۷. آیا تفاوت وزن در تعویض یک نوع سکه‌ی طلا به سکه‌ی از نوع دیگر اشکال دارد؟

ج. در معامله طلا به طلا، سکه باشد یا غیر سکه، در صورتی که وزن یکی از آنها زیادتز از دیگری باشد، معامله حرام و باطل است.

س ۱۱۸. آیا معاوضه یک سکه طلای بهار آزادی، با دو نیم سکه بهار آزادی اشکالی دارد؟ اگر فروشنده‌ی نیم سکه‌ها، علاوه بر تعویض، خواهان دریافت مقداری پول نقد هم باشد، آیا این کار از نظر شرعی صحیح است؟

ج. معاوضه یک سکه در مقابل دو سکه در صورتی که وزن آن‌ها یکسان باشد، صحیح است. ولی گرفتن مبلغ اضافی ربا بوده و حرام است. و معامله باطل خواهد بود.

س ۱۱۹. سکه بهار آزادی طرح قدیم با سکه بهار آزادی طرح جدید تفاوت قیمت دارد، در حالی که جنس و مقدار هر دو یکی است. آیا این اختلاف قیمت و دریافت مبلغی اضافی در موقع تعویض این دو نوع سکه، اشکال دارد؟

ج. معاوضه موارد مذکور صحیح نیست؛ در معامله دو سکه‌ی هم وزن، گرفتن چیز اضافی ربا بوده، و حرام است. مگر این که معاوضه‌ی مذکور در ضمن دو معامله انجام شود، مثلاً سکه بهار آزادی طرح جدید را به فلان مبلغ معین بخرد، سپس سکه بهار آزادی طرح قدیم را به فلان مبلغ معین بفروشد، که در این صورت کم و زیاد بودن مبالغ آنها اشکال ندارد.

تعویض نقره با نقره یا طلا

س ۱۲۰. آیا می‌توان انگشتر نقره‌ای که شکسته با یک انگشتر سالم معاوضه نمود؟ اگر فروشنده مقداری پول اضافی هم بخواهد، آیا معامله صحیح خواهد بود؟

ج. اگر نقره را به نقره بفروشند، در صورتی که وزن یکی از آنها زیادتز باشد، معامله حرام و باطل

است. مگر این که در مقابل نقره ای که وزن آن زیادتر است پول یا چیزی پرداخت گردد.

س ۱۲۱. آیا در معاوضه مستقیم طلا با نقره، لازم است وزن آن ها مساوی باشد تا معامله صحیح شود؟

ج. اگر طلا را به نقره، یا نقره را به طلا بفروشند معامله صحیح است، و لازم نیست وزن آنها مساوی باشد.

۱. زیاده ی حکمی و عینی: این دو نوع زیاده در بحث ربا مطرح است. در دو مال از یک جنس، گاهی یکی بر دیگری زیاده عینی و حقیقی دارد، مانند یک کیلو گندم در برابر دو کیلو گندم؛ و گاهی چنین نیست، بلکه زیاده، حکمی و معنوی است، مانند یک کیلو گندم نقد در برابر یک کیلو گندم نسیه، یا در برابر یک کیلو گندم با حق سکونت در منزل یا آموختن چیزی.

۱. اگر طلا را به طلا یا نقره را به نقره بفروشد، سکه دار باشند یا بی سکه، در صورتی که وزن یکی از آنها زیادتر از دیگری باشد، معامله حرام و باطل است.

۳. سؤال جدید: اگر شخصی ۲/۵ مثقال طلا برای عوض کردن بیاورد، و قیمتش بر فرض پنج هزار تومان باشد، و در عوض ۲ مثقال طلا بگیرد به قیمت پنج هزار تومان، در این صورت قیمت یکی است، ولی وزن تفاوت می کند، آیا اشکال دارد یا نه؟ ج - در فرض مرقوم اگر طلا را به قیمتی که توافق کردند بفروشد، و با پول آن، دوباره طلای دیگری به وزن مساوی یا بیشتر یا کمتر بخرد، اشکال ندارد.